СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 60. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 15-го березня 1939. No. 60. Jersey City, N. J., Wednesday, March 15, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВІДКРИТТЯ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. С.

ШІКАҐО (Ілінойс). — У салі готелю Ля Сал відкрито тут у понеділок рано річне засідання головного уряду У. Н. Союзу.

Відкрив його головний предсідник Микола Мурашко відповідним привітом. Ствердив, що на засідання зявилися всі члени головного уряду. Згадав усіх членів У. Н. Союзу, що померли в цьому році, між ними головного радного Івана Ваверчака. На заклик головного предсідника члени уряду пошанували память покійних повстанням з місць.

Головний предсідник пригадав, що в Шікаґо вже відбувалося одно подібне річне засідання головного уряду У. Н. Союзу. Було це трицять літ тому, коли Шікаґо було осередком людей, що хотіли перемінити характер У. Н. Союзу на вузко конфесійний. „Їх заходи не повелися", — говорив пр. Мурашко. „Змінилися часи, і ми збираємося нині в тому самому Шікаґо, щоби заманіфестувати національну, духову й фінансову силу нашої Орґанізації".

Наступили тепер по черзі звіти членів головного уряду У. Н. Союзу.

Позитивний рух нових членів і добрі нові інвестиції — гол. предс. М. Мурашко.

Микола Мурашко в своїм звіті як головний предсідник У. Н. Союзу подав передовсім, що в минулому році з У. Н. Союзом злучилася інша українська запомогова орґанізація, Згода Братств. Поза цим в У. Н. Союзі панував живий рух, бо крім членів Згоди Братств у році вписано до У. Н. Союзу 38% більше нових членів, ніж у 1937. році. Загальна сума обезпечення нових членів у 1938. році була на 28% вища, ніж загальна сума обезпечення нових членів у 1937. році. Це вказує на скорше темпо в орґанізуванні нових членів. Хоча суспензій було теж більше, все таки білянс випадає в користь У. Н. Союзу.

У приєднуванні нових членів до У. Н. Союзу в 1938. році працювало понад триста членів. Вони одержали від У. Н. Союзу нагороду за свою працю; ці нагороди виносили в 1938. році на суму $12,402.00.

З інвестицій і реінвестицій у ріжних цінних бондах, яких було в 1938. році $1,119,043, У. Н. Союз мав чистого зарібку $22,068.39, що дало приблизно 2% більше до тих відсотків, які принесли ці бонди за 1938. рік.

Всіх морґеджів У. Н. Союз мав у свойому портфелю з кінцем 1938 року 208. Від усіх тих морґеджів відсотки У. Н. Союзові заплачені, крім пять малих морґеджів, що не заплатили відсотків на суму $753.55, або .98% загально одержаних відсотків від усіх морґеджів.

Від інвестицій Союзового майна у власних реальностях У. Н. Союзу і реальностях, контрольованих У. Н. Союзом, одержано в 1938. році 4.88%.

Гарний спортовий рух серед молоді на користь У. Н. С. — заст. гол. предс. Г. Герман.

У своїм звіті Григорій Герман, заступник головного предсідника У. Н. Союзу, говорив спеціяльно про рух серед молоді У. Н. Союзу. При фінансовій і моральній допомозі У. Н. Союзу зорґанізовано 15 бейзболових дружин та 18 кошиківкових дружин. З цих дружин створено спортову Ліґу У. Н. Союзу. Цим рухом поставлено гарні основи під зріст спортсменства серед української молоді. Українські спортсмени мають добре ймення. Серед них розвинено почуття доброї товарискости. Все це заповідає гарний розвій цих починань серед молоді та дає гарні вигляди для орґанізування молодих членів У. Н. Союзу.

Гарний розвій У. Н. С. у Питсбурщині завдяки особистим контактам урядників. — Заст. гол. предс. Марія Малевич.

Пані Марія Малевич, заступниця головного предсідника У. Н. Союзу, дала живий образ гарного розвою руху серед членів У. Н. Союзу в Питсбурґу й околиці, підчеркуючи при тому особистий контакт головних урядників У. Н. Союзу з членами й загалом.

Рік 1938. — рік оживленої праці У. Н. С. на всіх ділянках. — Гол. рек. секр. Д. Галичин.

Головний рекордовий секретар Дмитро Галичин підніс у своїм звіті, що 1938. рік відзначався в історії У. Н. Союзу як рік оживленої і поширеної Союзової праці на ріжних ділянках. Відділи У. Н. Союзу повели зовсім нову працю, якої досі вони не мали у своїй програмі.

І так впродовж того року потворено Окружні Союзові Комітети по більших і менших осередках, які спільно й обєднано вели Союзову і громадську працю. Заходом цих комітетів улаштовувано величаві Союзові Здвиги, Здвиги молоді, спортові змагання, тощо. Ці Союзові комітети помагали в творенні спортових Союзових дружин, влаштовували ріжного роду імпрези та взагалі вели таку працю, яка причинялась до розбудження серед загалу більшого заінтересування У. Н. Союзом. Оживлена праця дала гарні висліди. Вона принесла нові здобутки для У. Н. Союзу. Бо не зважаючи на значну суспензу членів, все таки У. Н. Союз збільшився у 1938 році на 1,887 членів.

1938. рік відзначився також і тим, що в ньому наступила злука Згоди Братств з У. Н. Союзом. Хотяй Згода Братств невелика орґанізація, та одначе самий факт злуки є важним уже хотяй би з цього боку, що він нам вказує ту дорогу, якою повинні піти українські запомогові орґанізації, якщо вони бажають вдержати в будуччині наш запомоговий рух сильним, будуючим і тревалим.

Всесторонний зріст маєтку У. Н. Союзу. — Гол. фін. секретар Р. Слободян.

Роман Слободян, головний фінансовий секретар і касієр У. Н. Союзу, представив подробично фінансовий стан У. Н. Союзу.

Маєток У. Н. Союзу постійно простає і то зо зростаючою скорістю. За один рік загальний приріст майна виносить $489,964.90. Коли від цього відчислити фонди Згоди Братств у сумі $45,103.57, то приріст виносить близько 445,000 долярів.

Резерва збільшилася за рік на $17,128.71. Виносила вона в 1938. році 1 міліон 446 тисяч 768 долярів більше, ніж вимагає закон. Через це стейтові департаменти обезпечення оцінюють грамоти старших членів У. Н. Союзу на 146.6%, на всі грамоти вгурт на 155.4%. Цим У. Н. Союз осягнув найвищу оцінку грамот серед усіх запомогових орґанізацій в Америці!

Поважна частина заслуги за це припадає знаменитому станові інвестицій У. Н. Союзу. У. Н. Союз інвестує щораз менше свого гроша в реальности, а щораз більше в певні бонди. Проценти й податки від морґеджів щораз краще впорядковані. Видно це з того, що реальности, адміністровані через цілий рік принесли 5.23%, а всі реальности (себто й ці й ті, що перейшли під адміністрацію У. Н. Союзу на частину року) принесли 4.88%.

З морґеджів було в 1938. році $6,694.03 більше приходу, ніж у попередному. Проценти від бондів принесли теж на $6,738.70 більше. Чистий прихід від реальностей виносив $60,155.63. Чистий зарібок на бондах виносив понад 23 тисячі долярів.

З місячних вкладок членів у 1938. році теж прийшло $6.440.72 більше, ніж у попередньому році.

Дм. Капітула в йменні контр. комісії засвідчує зріст багатства й солідність інвестицій.

Від йменні головної контрольної комісії У. Н. Союзу зложив звіт її голова, Дмитро Капітула. Докладно переведена контроля показала, що маєток У. Н. Союзу гарно зростає та що його інвестиції находяться в добрім стані. Доказом цього є поважні зиски з бондів і морґеджів. Управа інвестиціями була справна. Вигляди для маєткового зросту дуже гарні.

Інші члени контрольної комісії: д-р Кібзей, адв. Малицький, інж. Куропась і адв. Смук потвердили звіт голови комісії та здавали кожний звіт зо своєї спеціяльної діяльности.

Подібний звіт здавали потім головні радні: Т. Шпікула, І. Лисак, М. Давискиба, А. Шумейко, І. Ґузар, С. Слободян, О. Запоточний, В. Дідик, Юлія Баволяк і Стефанія Палівода. Всі вони показували фактами й цифрами на свою добру працю на користь У. Н. Союзу, головно при приєднуванні нових членів.

Вислід турніру молоді.

У недільному спортовому турнірі молоді У. Н. Союзу признано першу нагороду дружині Молодих Українських Націоналістів у Шікаґо, другу дружині з Росфорду, а третю дружині з Акрону. Кожна нагороджена дружина дістала трофей.

ПОМЕР ЧЕСЬКИЙ ПОЕТ.

Помер у Празі в 76-му році життя славний чеський поет Франц Серафин Прохазка. Він прийшов на світ у Наместі під Оломунцем 15. січня 1861-го року. До літератури ввів його Іван Неруда, який видрукував у свому літературному часописі його перший твір п. н. „Пісня про чин". Прохазка видав кілька збірок поезій, якими здобув собі одно з перших місць у чеській літературі. В творах Прохазки виявлявся гарячий патріотизм.

ЧЕРВІНКА В СОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

В Совєтській Україні голод. У звязку з тим переводять реєстрацію збіжжя по рільних кооперативах. Внаслідок голоду поширюється червінка.

АКЦІЯ „ЗВЙОНЗКУ МЛОДЕЙ ВСІ" НА ПОЛІССІ.

Відбулися в Берестї з почину „Звйонзку Млодей Всі" орґанізаційні сходини Т-ва „Університет Вейскі на Полесю". Зачинають „вчити" Полісся!

„ДУХ ПРАВ" І „ПЕРСЬКІ ЛИСТИ" НА ЛІЦИТАЦІЇ.

Між паризькими й закордонними збирачами велике зацікавлення викликала ліцитація найважніших манускриптів великого письменника Монтеск'є. Ці манускрипти по смерти автора „Духа прав" 1755-го р. перевіз внук Монтеск'є до Лондону, де вони перебували до 1890-го р. Тепер спадкоємці Монтеск'є рішили продавати рукописи. Знавці устійнили початкову ліцитаційну ціну манускрипту „Духа прав" на 400,000 франків. Крім „Духа прав" одну з найвищих цін осягнуть правдоподібно „Летр персан".

СУЧАСНА НІМЕЦЬКА ЛІТЕРАТУРА.

Професор берлінського університету, д-р Франц Кох, один з найвизначніших істориків німецької літератури, у викладі про сучасну німецьку літературу в Варшаві заявив, що німецькі письменники молодого німецького покоління — поети, драматурґи, повістярі й новелісти — проняті патріотичним патосом, що тепер є у Німеччині. Вони висловлюють в мистецькій формі світогляд, що обєднав цілу Німеччину в новому ладі під проводом канцлера А. Гітлера.

ГОТЕЛЕВИЙ СТРАЙК ЗАВДАЄ ПОЛІТИЧНИМ ДІЯЧАМ ПРИКРОСТІ.

Внаслідок страйку готелевих робітників, що пикетують великі готелі, вашинґтонські ґазетярі рішили відложити бенкет, на якім мав говорити президент Рузвелт. Вони не хотіли змушувати Рузвелта переходити попри ряди страйкарів з написами. Деякі „политишени", що ніби симпатизують з робітничим рухом, замісць винестись з готелю, в якім страйкують робітники, заходять до готелів задніми дверми. Є і такі, що забрались з готелів, а інші вважають це за справу, яка безпосередньо їх не обходить.

БРАЗИЛІЙСЬКЕ ВІНО.

У Бразилії панує цікавий звичай. Коли там уродиться дівчина, то зараз її батьки відкладають для неї мішок найліпшої кави. До мішка доліпляють карточку, де виписаний день народин дитини і точне місце походження кави. Мішок дбайливо завязують і заляковують. Щойно в день її заручин можна мішок знову відчинити і взяти з нього лише стільки, скільки треба для запрошених гостей на каву. На другий раз відчиняють мішок у день шлюбу. дівчини знову з тою самою ціллю. Після шлюбу мішок відсилають до дому новоженців і нове подружжя вибирає з нього точно раз на рік означену скількість кави.

ВИСТАВА ЦЕРКОВНОГО МИСТЕЦТВА В КОВНІ.

Президент Сметона в окруженні членів уряду, вищого духовенства й преси відчинив у Ковні виставу церковного мистецтва, зорґанізовану з нагоди 550-ліття хрещення Литви.

НОВА ЧЕХО-СЛОВАЦЬКА КРІЗА

Гітлер шле Празі ультімат. Домагається створення трьох незалежних держав. Концентрує на границі війська і погрожує окупацією Чехії.

БЕРЛІН. — Німецький уряд вислав на руки чеського уряду ультимат, в якому домагається, щоб чеський уряд безпроволочно згодився на політичне розбиття Чехо-Словаччини й на створення з неї трьох независимих держав: Чехії, Словаччини і Карпатської України. Ці три держави, осягнувши свою повну самостійність, моглиб опісля створити разом свобідну федерацію під протекторатом Німеччини. Далі німецький уряд домагається, щоб Чехія і Словаччина цілком розброїлися, а свої армії звели виключно до поліції. Вкінці, щоб празький уряд поусував усіх міністрів, що пробували завертати до старого ладу, а настановив таких, які приємливі для Німеччини. Цей ультімат вислано тихо. Але на запит чужих журналістів урядові кола його ні не заперечують, ні потверджують. Загальне переконання таке, що той ультімат таки висланий. Німецький уряд готов його піддержати мілітарно, бо, на границях Чехо-Словаччини громадить війська. На випадок як чехи відкинулиб ці услівя, що є мало правдоподібне, німецькі війська захоплять цілу Чехію, а також на стало відлучать від чехів певні околиці, в яких ще живе певна частина німців.

СЛОВАКИ ПРОГОЛОШУЮТЬ САМОСТІЙНІСТЬ.

БРАТІСЛАВА. — В словацькій столиці розрухи. На інструкції д-ра Тіса, усуненого чехами словацького прем'єра, Словаччина готується до проголошення цілковитої незалежности і цілковитого зірвання з чехами. Д-р Тісо, як тільки його усунули чехи, удався до Берліна і там мав розмови з Рібентропом та Гітлером. Після цього він поінформував словацький парлямент, щоб той зібрався і офіційно проголосив самостійність. Та ще заки парлямент зібрався бувший словацький міністер пропаґанди, Мах, проголосив з балькону готелю, що словаки зривають з чехами і стають вповні самостійними. В Братіславі і в інших місцевостях вибухали бомби, а також були розрухи, в яких було чимало вбитих та ранених. Радіова стація з Відня надає в словацькій мові заклики до опору й повстання. Говорять, що усунений прем'єр Тісо є на шляху до Братіслави.

ПОЛЯКИ І МАДЯРИ ГОТУЮТЬСЯ ЗАХОПИТИ КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

ВАРШАВА. — В Польщі наступило велике замішання і залякання внаслідок останніх подій у Чехословаччині. Поляки бояться, що цілковите підчинення Чехії, Словаччини і Карпатської України під німецькі впливи матиме дуже відємний вплив на внутрішні справи Польщі. Бо це з одного боку збільшить німецький натиск на Польщу, а здругого надасть нової вибухової сили українському визвольному рухові в напрямку створення великої самостійної Української Держави. Супроти цього деякі польські політичні круги почали горячково говорити про те, щоб насильно захопити Карпатську Україну, ще заки німці вспіють там затвердити свої впливи.

БУДАПЕШТ. — В мадярських кругах таке переконання, що тепер настала нова нагода, щоб захопити Карпатську Україну і створити спільні границі з Польщею. В тому відношенні мадярський уряд рішив цілковито співпрацювати з Польщею і робити те, що Польща уважатиме за відповідне. Та попри те в мадярських політичних колах слідний страх, що це готово розлютити Німеччину.

АНҐЛІЙЦІ І ФРАНЦУЗИ ВІД ВСЕГО ВМИВАЮТЬ РУКИ.

ЛОНДОН. — Анґлійський уряд і ціле населення відвернули свої очи від нової чехословацької крізи. Анґлія уважає Чехо-Словаччину виключною територією німецьких впливів і те, що там діється уважає німецькою справою. Нема найменших сподівань, щоб Анґлія хотіла ставати в обороні Чехо-Словаччини. Опір чехів навіть до певної міри дразнить анґлійців, які не хотілиб допустити до ніяких більших конфліктів.

ПАРИЖ. — Франція також рішила не втручатись в теперішню чехословацьку крізу уважаючи це справою німців і чехів. Французи рішили вцілості поступати так, як поступають анґлійці.

УЖГОРОД ЗОВСІМ ОПУСТІВ.

ХУСТ. — До Хусту щодня прибувають утікачі з Ужгороду і Мукачева, які розказують жахливі речі про те, що діється у тих містах, заряджуваних мадярами. По вулицях ходять обдерті і голодні робітники шукаючи праці. А що праці неможливо дістати, вони, щоб рятуватись від голоду, чигають на те, щоб щось денебудь украсти. Всякий рух устав, вулиці опустіли, склепи випорожнились. Опалового дерева нема, люди по ночах йдуть ламати чужі плоти. Тепер рубають навіть дерева. Коли так далі піде то ті міста зовсім знидіють.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОБА КНИША В СМАКУ

Останніми днями большевицький уряд відкрив наново свою стару фабрику комуністичної пропаґанди, так званий інтернаціональний комуністичний конґрес. Сиплеться звідти наново горлання про великі добутки комунізму, про його великі доспіхи на ріжних ділянках, економічній, політичній, супільній, про великий поступ большевизму в Росії й поза Росією. Загалом усе йде на стару тему: „Хвали мене, роте, бо тебе розідру ось поти!"

Комуністичні ґазети поза Росією залюбки перепечатують ці самохвальби як докази, що в Росії нарешті заведено справді обіцяний рай для селян і робітників. Легко їм таке писати, бо большевицький уряд рівночасно дбає, щоби з Росії не діставалося на зовсі ніщо, що цій самохвальбі противиться. З Росії нікого за границю не пускається, хіба ряних комуністів; до Росії пускається лише людей з комуністичними заслонами на очах або зовсім сліпих.

Через те люди в Росії не знають, що діється поза Росією, а люди поза Росією не знають, що діється в Росії. Кореспонденти чужинецьких ґазет, себто люди по своїй професії обовязані доносити про справжній стан краю, мусять з Росії писати похвали для Росії, бо інакше тратять позицію. Лишень у такі рідкі випадки, коли такий кореспондент покидае свою позицію, він звичайно відслонює заслону, що покриває Росію, і дозваляє нам поглянути на неї очима правди.

Така нагода трапилася недавно, коли з Москви виїхала кореспондентка лондонського щоденника „Таймс", Вірґінія Кавлс. У своїх статтях вона розкриває нині те, чого вона не могла відкрити, коли там була. Відкриває цих фактів так багато, що важко сказати, котрий з них вартісніший уваги. Звісно, самі комуністи люблять хвалитися, що в них найкраще, бо в них найкраще живеться селянинові й робітникові. Беручи їх мірило, ми находимо й до нього певний причинок у донесеннях Вірґінії Кавлс.

Комуністична статистика пише, що пересічна заплата робітника в Росії виносить 240 рублів у місяць. Це на папері виглядае дуже приманливо, але воно ще не дає поняття про те, яке життя робітник може за це мати, поки не поглянемо на купну силу цих грошей.

Отже за заподаннями цеї кореспондентки рубель має купну силу 6 американських центів, а 240 рублів має купну силу 14 долярів 40 центів. Отже робітник у комуністичній Росії має таке життя, яке в Америці можна купити за 3 доляри 75 центів тижнево. Як відомо, це багато нижче, ніж заплата для робітника на „реліфі".

До цього треба додати, що ця пересічна заплата далеко не заплата пересічного робітника, бо в Росії всі вважаються робітниками, отже й найвище платні державні функціонарі. Поправді, каже Кавлс, робітник у Росії зарабляє в місяць коло 130 рублів. Який рай він за це може собі купити, всякому звісно, хто не має зачмеленого мозку.

О. С.

АҐРАРНА ПОЛІТИКА СОВЄТІВ

В квітні 1938 р. вийшов декрет, який встановляв, що бодай 70% цілої суми грошевих прибутків колхозів має бути розділено — після „трудоднів" — між членами самих колхозів. 30% — мало йти як податки й інші свідчення большевицькій „державі".

Обосновуючи цей декрет, совєтська преса писала, що видано його, щоби запобігти надужиттям колхозних управ, які ледви 25% всіх прибутків колхозів разпреділяли поміж членами. Рештаж ішла на непродуктивні інвестиції або просто гинула як хабарі.

Оскільки низькі є доходи пересічного колхозу — показують цифри самихжеж совєтських ґазет. З них виходить, що пересічно колхозний двір має прибутків 330 рублів. Щоби пізнати, що представляють ті 300 руб., порівняймо з ними ціни на головні продукти. І так — за пару черевиків платилося 120 р., за метер бавовняної матерії 30 р., за кільо цукру 3.70 р., за 1 кільо мила 5,80 р., за 1 кільо бараболі 8.30 р. Після обрахунків з 1937 р. ще з 157,423 колхозів ледви половина грошевих впливів була розділювана між членами.

Новий декрет з квітня 1938 мав нібито — як ревіла про це большевицька преса і як гомоніло совєтське радіо — змінити цей стан. Від 69 до 70% грошевих впливів колхазів — мало бути отже розділено просто між селянами-колхозниками. Щоби піднести їх охоту до праці, щоби заогнити момент особистої зацікавлености працею та її доходом. Лишалося лише непевним, чи це прирешення на весну буде дотримане осеню, коли в дійсности дійде до розподілу грошевих впливів. Скептики сумнівалися...

Минуло кілька місяців і показалося, що уряд СССР в тисячний раз одурив селян, щоби видусити з них максімум праці для себе, не для них. І так вже в грудні тогож 1938 року **всі полекші були відкликані.** Вийшло нове розпорядження, що колхози мають спершу не тільки вплатити всі податки, убезпеченеві платности і пр., але і покрити кошта направи інвентарю, управи, на „культурні потреби" і пр. І лише решта, яка залишилася би від всіх тих видатків, мала би бути до розподілу колхозникам.

В звязку з тим, що свідчення для „держави" були значно підвищені, селянам колхозникам лишилося далеко менше половини. Про 60 чи 70% доходів вже і мови не було, хоч ті 60 чи 70% і були урочисто обіцяні совєтським урядом.

Щоби якось обґрунтувати своє нарушення обіцянки, совєтські письмаки видумали, що стягається з колхозів більше гроша тому, що колхозники самі нарушили приписи совєтських законів і почали тримати у себе більше коней чи коров, аніж їм позволяла „держава". Очевидно, це була марна вигадка... Але советам треба було її, треба було обвинувачення в „приватницьких інстинктах", щоби осягнути свого — випомпувати як найбільше гроша з своїх колхозних кріпаків.

Подібні методи застосовують совєти не уперше. Це їх політика від самого приходу большевиків до влади. Навіть більше, таку політику обіцянок-цацянок застосовували вони й ще перед своїм приходом до влади. Обіцяли ще за царату розподілі цілої земл державної і поміщицької між селянами. А потім сконфіскували їм ту землю, а їх самих поробили наймитами своєї держави. Потім і того їм було мало, приватників-наймитів позганяли в колхози, поробивши з них кріпаків. Поманив Ленін політикою „непи" — нової економічної політики — щоби одурити знов. Тепер — новий декрет, щоб підстібнути енерґію продуктивну оґірчених хліборобів, а коли прийшла до розподілу продукту праці — знов львину частину дістає большевицький державний і партійний апарат...

Не диво, що селянам уривається терпець, не дивно, що доходи большевицької держави катастрофально падають. Не дивно, що СССР і економічно, і що за тим слідує, політично починає відігравати чим раз менше ролю в европейській, в язійській і взагалі в світовій політиці...

Політикою обману власного населення лихові не зарадити. Справа може змінитися лише зі зміною режиму, коли монструальний потвір імперії, що уярмила сотки народів, розпадеться остаточно. Як розпалася колись отоманська імперія або габсбурська...

Щодо України — то її урожайна земля ніколи не даватиме того, що звикла давати, поки вона не увільниться остаточно і безповоротно від поневолення тої чи іншої Москви.

З причин політичної слабости Франції

Давно ведуться спори у Франції про причини упадку приросту людности в цій країні. Дехто пробує пояснювати французьку депопуляцію упадком релігійного чуття у Франції. Але, приміром, Анґлія, в якій релігія відіграє велику ролю в житі народа, дітей родиться ще менше, ніж у Франції. Франція показує, що дуже мало дітей родиться саме в католицько-клерикальних повітах, і, навпаки, дуже багато дітей мають північні промислові повіти Франції, де серед пролетаріяту вплив церкви і духовенства дуже незначний. Історики Франції вказують на той факт, що приклад „контролі уродин" поклали перші у Франції найправовірніші католики — висока шляхта та багата буржуазія. Аджеж за панування католицько-клерикальної влади, за короля Людвика-Филипа (1830—1848), були видавані поучування до бідняків, щоб вони уважали на те, „щоб плідність їхніх родин не переступала меж їхньої господарської сили". 1851 року французька академія наук оголосила тему для авторів, що мала бути нагороджена: „Які щасливі ті країни, де суспільна обережність їде в парі з розумом, щоб спільно припинити занадто скорий зріст населення".

Більше має підстав інше пояснення упадку приросту населення у Франції: це закон революційного конвенту з р. 1793, яким дозволено ділити майно між дітьми на рівні частини. Але впливу цього закону не треба перебільшувати. Також і в інших країнах (наприклад серед українців) землю ділено між дітьми одної родини, але це не мало впливу на нашу популяцію. У Франції недобір популяції виявляється частіше в заможних повітах ніж у бідних, особливо в повітах сільсько-господарських.

Вже попереду зазначено, що у Франції дуже багато людей умирає, хоч родиться немало дітей. Найбільше умирає у Франції немовлят. Тут корінь зла: колиб французькі журналісти й письменники звернули увагу на ці факти, то булоб ліпше, ніж плакати над упадком „вітальної сили французького народа". У Франції є „мода" — давати дітей на виховання чужим людям. Майже четвертина цих дітей умирає від недогляду. У Франції гиґієна стоїть на дуже низькім рівні. В самім Парижі є цілі квартали — „нездорові острови" — в яких надміру поширена туберкульоза. Смертність дітей у робітничих кварталах Парижу майже **вчетверо** більша ніж у районах аристократичних. На туберкольозу в робітничих кварталах Парижу вмирає **вшестеро** більше людей, ніж у районах аристократичних. В той же час у пролетарських кварталах родиться вдвоє більше дітей, ніж серед артистократично-буржуазної людности Парижу. Що року в Франції вмирає на сухоти коло 70,000 осіб; це творить десяту частину всіх смертей. Державна влада дає замалу допомогу на боротьбу з цією соціяльною недугою, а тому Франція й тут, в числі смертей від туберкульози, стоїть попереду Італії, Німеччини, Анґлії, Швеції, Швайцарії і Голяндії.

Другою поважною причиною, що вкорочує людське життя у Франції, є сифіліс. В Україні цю хворобу звуть „пранці" (від слова „Франція"). Французька статистика ствердила, що десята частина народу заражена цією недугою. Наслідком цієї хвороби у Франції річно вмирає 80,000 осіб, також через те родиться багато мертвих дітей.

Алькоголізм — не менше зло в житті французів. Французи пють найбільше вина, пють навіть діти, і проти цього тяжко вести боротьбу. Віддавна у Франції пішов звичай, що нижчі кляси переймають мову і спосіб життя від вищих кляс. Для буржуазії був взірцем спосіб життя шляхти, для селян і робітників — життя буржуазії. Коли пішла „мода" на нечисленну або й бездітну родину серед шляхти і буржуазії, то вже за цим прикладом пішли й інші кляси суспільства. Ніяка проповідь і хвала багаточисленної родини не поможе, поки не буде живого прикладу: поки заможні верстви не будуть самі мати по кілька дітей.

Наслідки депопулізації для Франції катастрофальні. Цілі села й повіти пустіють, поле на 4 мілiони гектарів лежить незоране. Франції бракує своїх робітників, а тому доводиться привозити чужинців. На 40 мілiонів населення є у Франції коло 5 мілiонів чужинців. Навіть урядників для кольоній бракує французам. Раніше чужинці перетворювалися на французів, але в останніх десятиліттях тих чужинців так багато, що вони творять цілі кольонії і не мішаються з місцевою людністю: італійці селяни в південній Франції, поляки на півночі і т. і. Чужинці виконують у Франції найтяжчу і в більшости гірше плачену працю.

Отже нікого не може дивувати, що в таких обставинах французька закордонна політика прямує тільки до охорони того, що Франція має тепер. Сусіди Франції — Німеччина та Італія, — значно густіше населені, заздро поглядають на великі простори незораної землі у Франції та на її великі кольонії. Якщо французи в своїй популяції будуть і надалі стояти на місці, то будуть незабаром „найбільшим народом між малими народами" в Европі. Це не ворожить нічого доброго для будучности Франції.

В. С.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. Рождества Пресв. Богородиці, від. 259., відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 2. пополудні, в галі парохіяльній, 4950 Савт Палайна ул. Проситься всіх членів прибути на ці збори. Також напоминається всіх довгуючих членів вирівняти свої залеглости. — Андрій Фоца, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Сестрицтва Н. З. П. Д. Марії, від. 112., відбудуться в неділю, 19. березня, в церковній гали. Проситься всіх прийти начас. Збори зачнуться від полудня, зараз по Сл. Божій. Маємо важні справи до полагодження. Пригадуємо довгуючим вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Кожна члениця знає, що є оголошено два рази наші збори, то повинна прийти й повідомити, чому не платить. — Марія Ліска, пр.; Катерина Ґабрівська, фін. секр.; Софія Лазука, кас.; Домініка Романович, рек. секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 5., відбудуться в суботу, 18. березня, в год. 7:30 вечором, в гали Укр. Дем. Клюбу, 30-10 — 32 улиця. Просимо членів і членкинь, щоб явилися на означений час. Подаємо до відома тим членам, котрі довгують, щоби прийшли на збори й вирівняли свої вкладки, щоби не нарікали, як будуть суспендовані. На цих зборах будемо принимати нових членів до У. Н. Союзу. Приведіть своїх знайомих, най впишуться, а ви отримаєте нагороду за це. — І. Сидор, пр.; А. Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.
Частина перша.

(28)

Їх привезли в санях і провели у царські кімнати. З царем були Адашев і Курбський. Муж і жінка поклонились цареві до землі.

— Ти убив дитину. Чи це правда? — поспитав цар відразу.

— Правда царю - государю — відповів Кудеяр.

— А чи знаєш це, що в моїм царстві за убійство карають смертю?

— Я поступив після твоєї мудрої ради, або радше після твого приказу — сказав Кудеяр. — Зволив ти, великий государю, будучи в Тайнинськім поспитати мене: що буде тоді, коли знайду свою жінку з чужою дитиною від бісурмана. Я не знав, государю, що тоді і відповісти, длятого бо у мене розум помішався від такого питання, а ти, государю, сам зволив відповісти: тоді кесім башка! А коли я знайшов свою жінку і з чужою дитиною, порозумів, що тобі, великому і мудрому государеві, дана від Бога ласка приповісти це, щонаперед буде, і я зробив так, як ти, государю, сам зволив відповісти. Я полишив жінці волю: хоче, лишиться дитина живою, за це зі мною вічна розлука, а хоче вона зі мною жити — дитину заріжу. Вона так любить мене, що видалось їй ліпше віддати дитину на смерть, а зі мною жити. Тож я вбив бісурманського вирода, щоби жінку мою очистити з насильного сорому і з опоганення бісурманського.

— А ти, бабо, — запитав цар Настю — що мені скажеш? Чи він силою взяв тебе дитину і убив, чи ти сама на це пристала?

— Муж — сказала Настя — полишив мені до волі: іти в свою рідну сторону з дитиною і хотів дати грошей, а я згодилася, длятого, що не хотіла бути у вічній розлуці з мужем. Я сама віддала йому дитину.

— Значиться, ви обоє провинились! — сказав цар.

— Ні, государю, я винована — сказала Настя. — Я привела йому чужу дитину. Тільки Бог бачить, що це було по крайній неволі, по насильстві.

— Значиться — сказав цар — карати тебе; але бо твій муж говорив правду, я сказав йому таке слово: кесім башка! Він зробив після мого слова. Я тоді не думав, щоби таке сталося, щоби віднайшов свою жінку, а Бог зарядив так, як чоловік і не думає. Значить, на це воля божа, а більше виноватим як ви обоє виходить — я, ваш государ, що прорік таке слово. А царське слово не змінне. І для того не буде ніякої кари для вас обоїх. Жийте в любві і згоді, дітей добра навчайте, а з нашої сторони будеде зазнавати ласки до кінця свого життя. Обдарували ми тебе Юріє, посілістю в Білевськім околі, даруємо вам ще сорок соболів і сто рублів грішми на побудовання.

Муж і жінка поклонилися.

— Тепер — продовжав цар — їдьте у свою посілість та уладьте хзяйство. З весною, Бог поможе, ми з тобою, Кудеяре підемо на бісурман; але що ти один і у тебе нема ні братів, ні свояків, ні синів дорослих, то ми тебе більше в походи не станемо висилати, тому щоби задля чистої і довгої розлуки твоя посілість не попала в руїну. Один похід з нами зробиш і будеш жити у себе на селі. А що, бабо, рада, не бійся, ми у тебе мужа не станемо брати.

Муж і жінка поклонилися до землі.

— Ну, їдьте з Богом!

З радісним серцем вийшов Кудеяр від царя, втішений його ласкою, але його журив гнів Вишневецького; він привик уважати князя своїм батьком; йому забаглось за яку небудь ціну придбати у нього прощення.

Кудеяр пішов до князя. Вишневецького не було дома; Кудеяр став при воротах, щоби заждати, коли князь буде вертати. Князь надїхав в санях разом з Данилом Адашевим, а переїжджаючи побіч стоячого Кудеяра, удав, що його не бачить. Кудеяр ввійшов за ним на ґанок і попросив козака, щоби дав знати про нього.

Козак пішов до князя і за кілька хвиль вернувшись, сказав Кудеярові:

— Князь Дмитро приказав тобі, щоби ти ніколи до нього не заходив, бо ти вже більше не козак; ні князь ні козацька громада не хотять, щоби ти був козаком. Ти принятий на службу його царського величества і відзначений дворянством; тепер ти чоловік не козацький а московський, а коли маєш яку справу, то іди до заряду, а до козацького війська тобі засі.

Давніше стільки літ Кудеяр мав завсіди доступ до князя хоч би навіть в ночи прийшов, а тепер князь не хоче ані його бачити ані з ним говорити. Нічого робити!

Кудеяр зачав вибиратися на подаровану посілість. Не знаючи московських порядків, він звернувся до дяка Висковатого, котрого добре лице йому подобалось; цей повчив його, що зробити, і сам обіцяв походити за ним в дотичнім приказі. Знаючи, що государ дуже ласкав для Кудеяра, в приказі не стали проволікати його справи, як це було в звичаю; визначили йому найліпшу посілість з тих, що мали роздаватися, видали записну грамоту на мужиків і указ білевському намісникові, щоби віддав Кудеярові посілість.

Став Кудеяр ладитися, накупив всякого добра для свого будучого дому: образів, скринь, полотна, сукна, ножів, ложок, чарок, поясів, сідел, упряжі, купив сани і дві парі коний, взяв в наем людей; набивались до нього прийшовші зтатарського полону люди, але він їх не взяв, бо вони би могли пізнати його жінку. Він взяв увільненого з кріпацтва вітця з сином і невісткою та свояком, а вони дали грамоту служити у нього до кінця свого життя.

Вибираючись відїхати, Кудеяр забажав ще раз попробувати перепросити Вишневецького. Не сміючи іти до нього, він звернувся до Данила Адашева, надіючись на його приязнь з князем. Данило, для всіх ласкавий і отвертий, пожалував його та обіцяв промовити за ним у князя, щоби бодай простив вину Кудеярові. Данило велів йому прийти на другий день по відповідь князя.

Кудеяр явився у Данила в означенім часі.

— Нічого не зробиш з князем Димитрієм Івановичем — сказав Данило; — видається добродушним і ласкавим, а він неподатливий. Від давна говорить, так водиться в козацтві, що за всяке убійство, заподіяне не в бою назначена смерти кара; так воно було, так воно і буде до цеї пори, доки козацтво не минеться на світі. Багато вже, що я його живого на світ випустив, а це сталось длятого, бо Кудеяр вже не наш, а зачислений царем між дворян; коли би я полишив його в козацькій громаді, або з ним ласкаво обійшовся, тоді би не було ладу у нас в козацтві, один другого убє, а відтак скаже: прости мені, як простив Кудеярові...

(Далі буде).

• З ДНЯ •

БОЛЬШЕВИКИ ЗАБРЕХАЛИСЬ.

Смішно робиться з наших тутешніх большевицьких поганяйлів, порівнюючи те, що вони пишуть, із тим, що говорить їх найвищий жрець Сталін. В кожнісенькому числі наші нюйорські „У Щ. Вісти" крякають, що Гітлер хоче захопити Україну, що приготовляє похід й що українські „фашисти" стоять у тіснім звязку з Гітлером. А тут вам на всесоветськім комуністичнім зїзді в Москві батюшка Сталін бабахнув таке:

„Галас зчинений британською, французькою і північно-американською пресою про Советську Україну, є характеристичний. Панове цеї преси аж захрипли, так кричали, що німці маширують на Советську Україну, що в їх руках тепер є так звана „Карпатська Україна" з 700,000 населення і що не пізніше, як цеї весни німці прилучать Советську Україну з її населенням поверх 30 міліонів, до цеї так званої Карпатської України."

Таке сказав на зїзді 2,000 комуністичних делеґатів сам Сталін. Його слова ми дослівно цитуємо за „Ню Йорк Таймсом", з 12. березня ц. р.

ЩО НА ЦЕ ТУТЕШНІ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ҐАЗЕТИ?

З того виходить, що не німці збірались йти на Советську Україну, тільки французькі, анґлійські і американські ґазети старались спрямувати вибухову силу німецької нації проти Советів і в той спосіб рятувати свою власну шкіру. А большевицька преса в Америці в своїй ненависти до Гітлера спантеличилась аж так що помагала в цій роботі й собі гудзяла Гітлера проти Советів.

Гей, гей. Не мають розуму большевицькі ступайки й не думають нічого. Справді їм платять за те, що не думають, та всежтаки треба дивиись на задні колеса.

ПРИМХИ СТАЛІНА.

Бо великий батюшка в Москві примхуватий. Він велів колись насильно колективізувати села, а опісля тих, що занадто ревно колективізували, назвав дурнями і післав їх на засланя. Казав проводити „чистку", а тих, що занадто запопадливо „чистили", він опісля сам прочистив. Також казав громадянам про все доносити владі, а опісля дав по хребті донощикам. Примхуватий він, той батюшка великий і наші тутешні большевицькі аґенти повинні це знати, та не перетягати струни. Бо хоч батюшка велів їм лаяти Гітлера, то проте він може кожної хвилі шукати ласки в нього. В згаданій промові на комуністичнім зїзді Сталін більше лаяв демократичні краї — Францію, Англію та Америку — а менше Німеччину, Італію та Японію.

„Пан з паном знасен, а тобє хлопє засен". Може ще прийти такий час, що Москва звелить тутешнім большевикам вихвалювати Гітлера та Мусолінія. А тоді прийдеться їм це, що набабрали, злизувати. Ніби, це їм не першина, та всетаки треба заховати бодай позірну пристойність.

ЗАВВАГИ ПОЛІТИЧНИХ ЗНАВЦІВ.

В тім самім числі „Ню Йорк Таймсу" є ще інша новинка з Москви, кореспондента „Асошіейтед Преси", яка говорить: „Внаслідок гострого напятнування Сталіном спроби замішати Совети у війну з Німеччиною, в диплёматичних кругах виринула на перше місце можливість порозуміння Советів з Німеччиною. Така війна, говорив на нарадах 18. всесоюзного комуністичного конґресу Сталін, виглядає на цілком безосновну. Його запевнення, що Совети не хочуть бути знаряддям у видобуванні чиїхсь каштанів з вогню, а також його закид, що Британія і Франція ужили Чехословаччини як принаду для Німеччини, щоб вона рушалась в напрямку України, пояснюють в деяких кругах як пряму пропозицію Німеччині до приязніших відносин".

ТА НІМЕЧЧИНА НЕ ХОЧЕ.

В тій самій новинці далі говориться, що так думають не всі. Що є такі знавці, що мають відмінну думку і є переконані, що до приязних відносин між Советами і Німеччиною таки не прийде. Але не прийде не тому, що Сталін і Совети цього не хочуть, тільки тому, що московську руку до згоди відкине Гітлер. В ній дослівно говориться: „Деякі найдосвідніші обсерватори проте тут не надіються якоїсь радикальної зміни в советсько - німецьких відносинах. Вони говорять, що Гітлер занадто рішуче постановив йти хрестоносним походом проти Советів, щоб він захотів приняти оливну галузку простягнену Москвою".

Отож, советсько - московська згода мало правдоподібна. Та не через ідеольоґічні ріжниці; не тому, що Німеччина фашистівська, а Совети комуністичні, тільки просто тому, що Гітлер не задовольится навіть цілковитим опідленням Советів, а таки хоче їхнього розбору.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

АНСОНІЯ, КОНН.

Орґанізаційні збори.

Дня 26 лютого відбулись орґанізаційні збори відділів У. Н. Союзу з цілого стейту Конетикат.

Збори відкрив окружний орґанізатор У. Н. Союзу, А. Маланчук, пояснивши ціль зборів. А. Маланчук попросив присутних вибрати зпоміж себе уряд до переведення зборів. На уряд вибрано Ів. Шурана за предсідника, а Ів. Бінковського за секретаря.

Предсідник отворив збори тай зарядив відчитання відділів. По прочитанню показалося, що було присутних 12 відділів, а то: 10, 18, 23, 54, 59, 67, 84, 262, 350, 370, 390 і 414. Неприсутних відділів було 7, а саме: 138, 250, 277, 381, 387, 421 і 254.

Опісля покликано до слова гол. секр. У. Н. Союзу, Д. Галичина, який, забравши голос, заявив, що за 5 місяців у стейті Конетикот був великий успіх в орґанізуванню нових членів, завдяки окружному орґанізаторові А. Маланчукові і урядникам відділів тай поодиноким членам, які причинились в орґанізованню нових членів. Зорґанізовано разом 142 нових членів. Це була праця більша як за попередних кілька років. Щоби орґанізація не підупадала повинні всі урядники і члени У. Н. Союзу брати активну участь в орґанізованню нових членів, а за це кожний дістане призначену нагороду.

По тім були ріжні запити і дискусії, а головно над орґанізованням молоді до У. Н. Союзу. Що до цеї справи, то рішено дати молоді вільну руку. Коли молодь хоче бути разом зо старшими членами, хай буде, а коли їй не подобається бути разом, хай буде окремо. Між обома сторонами неповинно бути жадних перепон, з яких виходило би непорозуміння, а тимбільше повинна бути єдність і любов.

На запит, чи У. Н. Союз буде платити дивіденди, гол. секретар відповів, що щороку У. Н. Союз буде платити трохи більшу дивіденду.

Відтак предсідник отворив дискусію над справою Союзового Дня. По довшій дискусії ухвалено зробити Союзовий День на 11 червня в Ню Гейвен, Конн.

До виконного комітету вибрано 9 членів, то є з Ансонії Г. Патинок і Ів. Шуран від. 67.; з Дерби Ів. Бінковський і Т. Захаревич від. 23.; з Бріджпорт М. Шиманський і Ів. Глива від. 59; з Ню Гейвен К. Маруцщак, Ю. Децембер і О. Ґіна.

А до загального комітету входять 3 урядники з кожного відділу з цілого стейту Конн. Решту програми залишено для повище згаданого комітету до виконання.

Збори закінчено відспіванням „Не пора".

Іван Бінковський,
секр. зборів.

КОРОНАЦІЯ НОВОГО ПАПИ.
Папа Пій XII. у потрійній короні після коронації в Ватикані.

Володимир Бльондиненко, (Ню Йорк).

ВРАЖІННЯ З ПОДОРОЖІ ПО ЕВРОПІ

(5)

Ситуація у Львові.

Заїхавши „дорожкою" до готелю, на другий день, а була це неділя, пішов я до катедри св. Юра. „Святий Юр" — має спеціяльне значіння поміж українцями у Львові. Там сходяться, щоб не тільки віддати найвищу честь Богові, але також, щоб стрінутись з людьми і щось від них почути. Св. Юр — був вже, перед моїм приїздом, свідком кривавих заворушень. Звідси почалися перші величаві демонстрації, коли після відомої Мінхенської конференції встановлено Карпатську Україну. Тепер дізнався я про це все точніше. Після проголошення назначення українського уряду д-ра А. Волошина, по всіх селах і містах Західньо-Українських Земель українці почали влаштовувати величаві демонстрації, щоб засвідчити ними свої симпатії до братів-закарпатців, що нарешті діждалися своєї влади.

Польська влада боялася, що справа самовизначення земель може бути піднята рівночасно й українцями в Польщі. Тому і почала кріваво здушувати ці українські демонстрації. Українців ще денервував і цей факт, що поляки, в пресі і на численних публічних зібраннях домагалися цілковитого загарбання Карпатської України для Мадярщини та Польщі.

Розуміється, що населення ЗУЗ видвигнуло цілком незалежно домагання самовизначення українських земель, як це вже нераз було. На численних маніфестаціях українців у Львові, Перемишлі, Стрию, Коломиї, Бережанах, Золочеві й інших менших чи більших містах та селах, голошено такі кличі як „Проч з Польщею та Мадярщиною", „Хай живе незалежна Карпатська Україна", „Хай живе Соборна Українська Держава" і ін.

На ці демонстрації, ляцька поліція та військо відновили кривавим терором. На цілу Східню Галичину пущено кільканацять полків піхоти, кінноти та спеціяльні відділи КОП („Корпус Охрони Поґранічa"), які нещадно плюндрували українські інституції та товариства, катували невинних дітей, жінок та просвітно-кооперативних і культурних діячів. Очевидно, що сотки української молоді виарештовано та замкнено в численних польських тюрмах.

Українська партія УНДО, яка досі проповідувала відому „нормалізацію" з поляками, також змінила фронт та видвигнула постулят створення автономного „галицько - волинського краю". Це ще більше подратувало поляків. У тих карних експедиціях, що бушували по наших селах, брало участь найгірше шумовиння, яке кричало: „Навіть колиб у Варшаві вам дали автономію, то ми, польська армія, не позволимо на це".

Про це все, що діялося, Львів знав багато, однак українська преса дуже мало про це писала, бо не могла. Українські щоденники раз-у-раз замикано. Видано спеціяльний „пресовий" декрет, в якому заборонено писати речі, які „можуть шкодити польській державі".

Самаж польська преса також мало писала. Все, що до Львова діставалося, приходило устною дорогою.

Велике враження викликала вже згадана мінхенська конференція, на якій розчленовано Чехословаччину. Українці вірили, що така сама доля чекає й Польщу. Великий ентузіязм огорнув тоді цілий український народ, який неначе знову відродився. По селах вступив новий дух.

Український Львів, очевидно, в очах польського уряду та польської здичілої суспільности був відповідальний за це все, що діялося на провінції. Тому треба було його нищити, розбивати українські інституції, редакції, шпиталь школи, бібліотеки і інше.

При тому цікаво підмітити, що це нищення українського орґанізованого життя мало цілком орґанізований характер. Це не було „спонтанне реаґування" мас проти „українських провокацій", але це ділала одна машина. Найкращим доказом цього була постава польської поліції, про що подам дальше, яка приглядалася спокійно, коли польське шумовиння безкарно нищило українські інституції, а коли й інтервенювала, то на те, щоб арештувати безборонних українців.

Мої приятелі, коли я повідналодив їх у Львові, поінформували мене, що по цілій Галичині ґрасують відділи польського війська, які „пацифікують" безборонне населення. Мене також перестерегли у Львові, що й мені, як американському громадянинові також не є вповні безпечно. Та всеж таки, їхати я мусів і виїхав.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Думки після концерту О. Басараб.

Часто на американській землі зачуваємо побоювання, що станеться з демократією, коли диктаторські держави зростають у силу. На думку одного проф. анґлійської мови в Гарвардськім університеті, тоталітарні держави мають щось, що американська демократія вже давно стратила, а це блискучий патріотизм. Безнастанні паради, свята, зібрання, промови, напів божеське почитання своїх володарів (іноді примусове) отсе ті чинники, що підтримують духа, запалюють серця до нових чинів.

Щасливий той нарід, що має великих ґеніяльних людей, що творять поступ, цивілізацію, культуру, але щасливіша та нація, що вміє оцінити гідно їх діла.

Чи позаду ми українці? Чи й у нас побоювання, що колись не стане нас серед міліонів світа? Ні, цілком певно ні. Бо в нас не лиш спільнота раси, фізичних характеристик, спільнота мови, релігії, але й прегарна традиція, культ історичних володарів, думи й пісні з лицарських подвигів, пошана героїв, що так сильно вяжуться з великим бажанням жити своєрідним, незалежнім, політичним життям.

26. лютого ц. р. заходом 1. від. УЧХ — ОДВУ відбувся жалібний концерт з нагоди 15-ліття трагічної смерти Ольги Басараб.

Без сумніву всім зібраним подобалася програма свята, про що був вже окремий допис. Але застановімся скільки думок полишилося після промов, що саме мали на цілі збудити почування глибокого пієтизму до покійної Ольги? Які постанови запали у серцях людей, коли розійшлися по концерті до сірого, буденного життя? Чи зерно впало на врожайну землю, чи бурянном заросло, присхло від спеки байдужности, або заниділо в вогкості духової оспалости. Чи геройський чин, на який піднялася жінка в наших останніх визвольних змаганнях збудив у нас гарячіші почування патріотизму, чи запалив новою іскоркою до великого вогню, що має спалахкотіти й перепалити пута, що сковують його через довгі століття.

Марія Лехицька.

ВІДОЗВА
ДО ГРОМАДЯН З ЖУРАВНИК.

Зза гір і морей несеться стогін з нещасної України. Це до вас просьба помочі. Воно повинно бути навпаки, та коли це пишемо віримо, що небаром мов ті пташки, спрагнені сонця і краси, будете до нас летіти в вирій.

Є коло Львова село — Журавники. Як в цілій Галичині, так і тут поляки напосілися село спольщити. І це їм в деякій мірі вдалося. Коли Україна вийшла за поляка, польщилася, оженився українець з полькою польщився. Колиж на весну поставлять ще костел, їх праця піде стомилями вперед. І та горстка що ще лишалася вірними нещасній Вітчині, з одним студентом зі Львова на чолі, постановила боротися. Ми згуртувалися, даємо концерти, та не маємо де подітись, що дуже молодих людей знеохочує і тягне їх до поляків, бо мають гарний дім. Тому на весну ми постановили поставити свою домівку. Господарі зобовязалися дати дерево і вже зачинають звозити, хоч на дворі дощ і болото. Та не маємо грошей. Тому просимо вас сердечно, помістіть у своїм часописі допис і зазив до виходців зі села Журавник і околиці та до всіх свідомих українців, щоби складали для нас жертви на руки гром. Г. Пилипишина) 1033 Cooper Ave., Lansing, Mich.

Також просимо інші часописи ласкаво ту відозву передрукувати.

Вже згори дякуємо за ласкавий труд і коли ми не будемо могли вам віддячитись, зробить це спільна нам усім наша Мати - Україна.

За читальню „Просвіти":
Крет Павло, Пасічник, Антін, Падун Теодор.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.
З похорону на Карпатську Україну.

Покійний Пантелеймон Найда походив із селянської родини, родився в березні 1876 року, в селі Горошові, повіт Борщів. Ще будучи молодим дуже цікавився Україною і укр. землями, звидів зелену Буковину і Басарабію. Вислужив в австрійській армії і був підофіциром. Вернувши з війська зорганізував у рідним селі Тов. „Січ". Виступав у селянських страйках, через що мусів лишити рідний край і в 1903 р. виїхав до Канади, там одружився. А що й там завзято поборював кацапство в часі війни зробили на нього донос і він мусів покидати Канаду. В 1915 році приїхав до Філядельфії. Тут немало присвятив праці при „Січовій Організації". При всякій народній роботі його небракувало.

На старші роки, щоб спокійніше прожити, виїхав в 1929 році на фарму до Милвил, Н. Дж. Там захорів від соняшного попечення. По довгім лічению помер у понеділок, 6. лютого ц. р., осиротивши дружину і троє дітей, які дуже добре говорять матірною українською мовою.

Похорон відбувся у Філядельфії, 11 лютого ц. р. з похоронного заведення М. Насевича до укр. прав. церкви св. Волод. Великого і на цвинтар Окленд.

В пятницю вечером на панахиді небракло старих січовиків у лентах. Уставлені в ряд вони віддали послідну пошану свому пок. товаришові. При домовині сказав прощальну промову січовий сотник Іван Сельский.

В суботу рано відбувся похорон. Січовики удержували взірцевий лад у церкві і на цвинтарі. По відслуженні панахиди при могилі, уформовані січовики віддали прощальну послідну пошану. Над могилою сказав дуже зворушливу прощальну промову М. Рибак, по промові січовики під проводом М. Фуки відспівали прощальну пісню „Видиш брате мій". На запрошення родини приїхали до Тов. Укр. Амер. Горожан. Тут забирали слово І. Шегда, І. Найда і М. Рибак. Тому, що покійний дуже любив і цікавився перед смертю Карпатською Україною і тамошньою Січею, приявні перевели збірку на піддержку Карпатській Україні і Січі. Збіркою занявся М. Рибак. Зложили: І. Найда $3; по $1: Дружина Пок. пані Найда, пані Насевич, пані Текля Титур, пані Антонічук, Фр. Ставарський, Н. Потучко, І. Шегда, Гр. Дорожовський, О. Федоришин, С. Крутій, С. Тот, І. Козак, С. Сможинський, П. Буґера, П. Качур, М. Шегда, П. Панасовський, А. Муневич, М. Насевич, М. Рибак, М. Паранич, І. Ктитор; п. Платеницька 50 ц.; по 25 ц.: І. Пеленський, М. Фука, А. Козак. Разом $26.25, які вислано через Обєднаня.

БРУКЛИН, Н. Й.
Коляда на народні цілі.

Наше українське жіноцтво із щораз більшим запалом та охотою береться до праці. Годиться згадати про Тов. Союз Українок від 21, в Бруклині. На зборах Анна Бодак в кількох словах до членниць розказала про обовязки жінок помагати рідному краєви і з нагоди Рідва Христового піти з колядою. Охота в жінок проявилась відразу і зголосились до коляди такі членниці: Анна Гудима, Марія Лемішка, Анна Пагут, Анастазія Глушко, Софія Бардак, Параскевія Свідзінська, Анна Брикович, Анна Палащук, Катерина Лебедь, Христина Ткач, Ева Чабаранок, Марія Зазуля, Анна Яремій, Ольга Прокопик, Параскевія Матейко, Маланя Сорока, Софія Лобур.

Ті колядниці поділились на чотири групи і заколядували разом $188.25, котрі поділено на Рідну Школу, інвалідів і політичні вязні.

Коляду зложили: Н. Н. $10; Павлина Квас $3; по 2: о. А. Лотович, Л. Козмик, В. Мийка, Марія Януш, Анна Цимбрівська, Анна Нівранська, Ольга Прокопик, Анна Яремій, Текля Курчинська; по $1.50: Василина Биркита, С. Боднарчук, П. Чирнецій; по $1: Т. А. Бодак, К. Герман, Ящемський, Петрушевич, П. Малицький, Д. Синюк, С. Гобер, Катерина Занько, Параскевія Валко, С. Глушко, Ю. А. Гудима, Г. Пагут, І. Шийка, Н. Сторожук, В. Костів, І. Пашковський, І. Дахновський, Л. Кісь, В. Бабій, І. Копитко, Параскевія Лущинська, І. Цюпа, Марія Петрина, П. Дубовецький, Марія Заверуха, Анна Кришко, Ева Волічинська, Анастазія Квік, А. Гавришко, Катерина Баран, Ю. Саламій, Марія Волічинська, Ю. Габрик, Т. Конюр, М. Чорній, Д. Кмита, А. Балко, Анастазія Романчук, Текля Ухач, Ксеня Малко, І. Череп, С. Романчук, П. Яблонський, С. Михалюк, М. Майбук, А. Волох, С. Верблянський, П. Дикий, Н. Сковрон, В. Савицький, І. Косик, С. Сагайдачний, І. Пагут, Д. Висоцький, С. Канюка, Марія Лемішка, В. Кот, Марія Кошнірчук, А. Кот, В. Щеремета, І. Шевчук, Параскевія Сташко, Й. Возняковський, Варвара Горбайчук, Марія Запісецька, Р. Мацюра, М. Ящик, Ева Возняковська, В. Галась, Марія Костів, В. Корило, Марія Сидорко, І. Забавський, І. Сенько, Анна Хорко, С. Прихітко, І. Коптюх, Г. Борбуляк, М. Поврозник, І. Боган, І. Малко, Т. Отобрайн, Софія Дацишин, І. Бугла, Анна Підгірна, М. Черник, А. Цюпа, Марія Брикович, Анна Брикович, Михайлина Брикович, А. Волинець, І. Мудрик, Й. Лісник, Анна Кравчук, Анна Малицька, Анастазія Білецька, Ф. Троць, Марія Завадовська, Д. Сметанюк, Г. Лукач, П. Слободян, Варвара Матіяшек, С. Лис, І. Риборецький, Марія Безбацька, Г. Бардак, Параскевія Матейко, Д. Савчук, Павлина Яремій, Ркасевич, Анна Ливітська, Софія Секварик, Софія Лобур, Олена Скіцко, Любка Вовк, Струк, Марія Верас, Маланя Сорока, Марія Горопчук, Розалія Лемчук, Ярославський, Коваль, Скібин, Кулик, Павлина Другавич, Дяк, А. Пащук, І. Чабаранок, Марія Зазуля, Катерина Лебедь, Франка, Малицька, Ю. Свідир, П. Білоус, М. Сушинка, М. Безкоровайний, Г. Чуба, Ю. Чупівка, Л. Пісяк, Марія Саїв, Марія Сорока; по 50 ц.: Ева Роговська, Христина Ткач, Софія Ходан, Марія Древняк, С. Лапупка, Текля Саверка, І. Пойна, Братковський, Катерина Дика, К. Отинбрайт, П. Кравейко, Я. Бобяк, Балешта, Бець, Кріп, Ковальський, Левкович, Анна Спуннир, Димбровський, Дрозда, Павловський, Катерина Комаринець, І. Кочубінський, І. Костів; по 25 ц.: Текля Ґудз, Розалія Шевчук, Лупковський.

Анастазія Глушко.

—o—

РОМ, Н. Й.
На Карпатську Україну.

Дня 14 січня ц. р. відбувся у нас концерт під проводом тутейшого професора Миколи Запухляка. Концерт відбувся в год. 8 вечером, в Укр. Нар. Домі. По концерті відбулась святочна вечеря, в часі якої щирі українці не забули про поміч новонародженій Карпатській Україні.

Підчас вечері говорили: М. Запухляк про місцеву школу, Д. Іванців про Карпатську Україну, а Олекса Ґадз в своїй довшій промові закликав до більшої солідарности в боротьбі з нашими національними ворогами. Бо лиш власна сила, оперта на нашій солідарности і відвазі відкриє наш шлях до вільної України. Він підкреслив, що всі ми радіємо з того, що повстала Карпатська Україна, але заразом всі ми мусимо памятати, що ще тим не закінчилась наша боротьба, бо ще є інші українські землі в неволи, а також Карпатській Україні треба дати поміч. Вслід за тим він закликав до збірки, якою занялись: О. Яворський, Ірина Гречкосій, Павло Романович, панна Гладун і Іван Лаврук. Зложили по $1: П. Кречковський, Н. Гладун, М. Дублянниця, Н. Мандрик, Н. Іванців, П. Монрій, М. Ткач, п. Колокуняк, Д. Іванців, Т. Гречкосій, В. Губаль, І. Лаврук, М. Матвієць, О. Ґадз, С. Сверидюк, О. Яворський; по 50 ц.: І. Тимчишин, В. Бучковський, П. Пиріг, К. Сверидюк, А. Москвів, Т. Кірницький, П. Романович; Л. Голіят, С. Семенюк, І. Піх; по 25 ц.: В. Бих, дрібними $1.55. Разом $22.80.

О. Г.

—o—

АНСОНІЯ, КОНН.
На народні цілі.

В неділю, 5. лютого ц. р. на забаві в гром. Павла і Ксені Язлюк, влаштованій з нагоди 25-літнього ювилею їх подружого життя приявні не забули також і про рідний край. На поклик гр. Т. Королишина зібрали $13, які вислано через Обєднання з призначенням $5 на Карпатську Україну, а $8 на інвалідів. Зложили: Г. Шлюсар $3; Н. Тута $2; по $1: П. Язлюк, Т. Королишин, Д. Демарецький, А. Концевич, Г. Кушпінський, М. Брухівський, Н. Дацко, І. Хировський.

Т. Королишин.

—o—

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.
Примірна забава.

Дня 12 лютого ц. р. відбулась дуже гарна запустна забава, заходом сестриццтва Н. З. Пр. Діви Марії в Джерзі Сити (на горі міста). Забава відбулась в У. Н. Домі. Проводила нею пані Кирчів. Пані Шмайдей сказала пару слів до членниць і закликала їх до молитви. Опісля членниці засіли до смачної перекуски, яку сами приготовили і гарно забавлялись. Притім забирали слово п. Хитрин і п. Кок, який пожелав членницям якнайкращих успіхів, та заохотив до дальшої праці. Серед забави приявні не забули про народні цікли й на заклик пані Волотянської зложили $25, призначених $10 на Карпатську Україну, $10 на Світову Виставу і $5 на дрібні видатки. Збіркою занялись пані: Болотянська і Микитка. Зложили: М. Косоноцький $2; по $1.50: Заяць, Д. Кіщай, К. Стельмах; по $1: А. Болотянська, С. Микитка, М. Малайко, А. Сарантіно, М. Зілінська, П. Кот, М. Грабар, А. Мандат, М. Фриц, А. Микула, Ю. Шмайдер, Е. Хитрин, С. Сайчук; по 50 ц.: А. Кирчів, М. Коблан, А. Ґудз, М. Флиста, Бараник, А. Тізіо, Т. Журавецька, П. Кавочка, П. Заканич, П. Світлик, М. Феленчак, К. Барна, М. Стельмах; по 25 ц.: М. Вовк, Е. Салюк, Р. Атаманюк, Фриц; решта дрібними. Гроші, $10 на Карпатську Україну; передано через Обєднання, а $10 Корпорації Світової Вистави.

М. Борак, голова, **А. Кирчів**, заст., **Ю. Шмайдер**, кас., **Е. Хитрин**, секр.

—o—

ПІТСБУРҐ, ПА.
Коляда на народні цілі.

Членниці Союзу Українок — М. Хандога, К. Цілюпа, А. Отисла, М. Куруна, А. Дяк, Цілюпа — ходили колядувати. Зложили по $2: Д. Проців, Антоноф, Ганці; по $1: І. Бекіш, Т. Федунок, М. Катириняк, М. Хандога, А. Отисла, К. Цілюпа, А. Дяк, А. Крижалка, М. Корпа, А. Паляк, М. Крук, В. Романкевич, Р. Поканович, В. Маркович, М. Христов, В. Противняк, М. Котула, І. Пузаяк, А. Чорнотович, Р. Таніців, А. Слободян, А. Чачун, А. Федків, І. Пшиничка, П. Котула, П. Шпикула, Т. Коцій, М. Дрибайла, Р. Олешчук; по 50 ц.: А. Бережинська, П. Петровський, К. Непша, Ф. Дрибайла, В. Сорочинський, А. Соколовська, П. Котула, П. Клодз, А. Корпол; О. Хречух 45 ц.; Яско 25 ц. Разом коляди $41.20. Поділено $20 на Рідну Школу, $10 на визвольну боротьбу, $10 на церкву. Подяка належиться і М. Курковi та Романкевичові, що нам помогли співати і показали де хто мешкає. А також тим, що ходили колядувати і складали жертви. Гроші вислані через Обєднання.

Анна Дяк.

—o—

БОФАЛО, Н. Й.
На Рідну Школу.

Засилаю через Обєднання $44.75 на Рідну Школу в старім краю. Гроші ці зібрані в часі щедрівки сестр. Пр. Діви Марії при гр. кат. церкві св. Николая на Іст Бофало. Поіменний спис жертводавців прочитаний в церкві.

Павло Володка.

НОВИЙ СЕКРЕТАР СТЕЙТУ ВАТИКАНУ.

Папа Пій XII. іменував своїм секретарем стейту кардинала Люїджя Маліоне.

НЮАРК, Н. ДЖ.
На народні цілі.

Михайло Н., по званю гарбар, б. стрілець У. Г. Армії, переслав на руки Стрілецької Громади $20 на такі народні цілі: На Карпатську Україну, світову виставу, Рідну Школу — по $5; на інвалідів і визвольну боротьбу — по $2.50. Стрілецька Громада переслала ці жертви через Обєднання.

Управа Стрілецької Громади.

—o—

БЕРВИК, ПА.
На Карпатську Україну.

Братство св. Кирила і Методія, від. 80 Провидіння, переслало через Обєднання $10 на Карпатську Україну, які то гроші ухвалені на зборах більшістю голосів.

Іван Боберський, предс., **Николай Матійцьо**, кас., **Іван Дубіль**, секр

—o—

ДУРҐЕМВИЛ, Н. Й.
Коляда на рідний край.

Члени від. 188 У. Н. С. заколядували цього року $15.50 на потреби рідного краю. Гроші переслано через Обєднання з призначенням: $10 на Карпатську Україну, $5.50 на Рідну Школу. Зложили: Я. Цмайло $2; по $1: П. Крохмалюк, М. Крохмалюк, Г. Ткач, Т. Харітон, Й. Сохан, В. Ч. Трунко, Ч. Бандровський, С. Бандровський, Ч. Цмайло, М. Кітка, М. Річаг, А. Сімчік, З. Палівода; М. Ґоґота 50 ц.

Теодор Харітон.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 17. березня, в годині 7:30 вечором, в товариськім домі. Проситься всіх членів явитися на ці збори, бо є справи до полагодження. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Квартальні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42., відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 2. пополудні, в льокали У. Н. Дому, 237 Hope Ave. З нагоди перших квартальних зборів може зайти якась важна ухвала, тому проситься всіх членів і членниць зійтись громадно і точно на ці важні збори. Хто з членів має знайомих, котрі хотіли би стати членами У. Н. Союзу і нашого Товариства, проситься привести на ці збори, а дістанете за це відповідне винагородження. Хто не має знайомих, то нехай зачинає від своїх: муж, жена, син, дочка або і внуки. Всі стіймо сто-процентово в найбільшій і найстаршій українській запомоговій організації, У. Н. Союзі. — Василь Юсипчук, предс.; Волод. Лелет, кас.; Петро Головачук, фін. секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Квартальні збори Бр. св. Андрея, від. 48., відбудуться в неділю, 19. березня, в 2. год. пополудні, в гали Мих. Негребецького, 84 Н. Рівер ул. Проситься всіх членів прийти й вирівняти свої довги; в противнім разі будуть суспендовані. Будеться принимати нових членів без вступного і оплати лікарських оглядин. Отже добра нагода вступити в члени У. Н. Союзу. Будуть також важні справи до полагодження. — В. Бережанський, предс.; Мих. Негребецький, кас.; Й. Кривий, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Квартальні збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в суботу, 18. березня, в годині 7. вечором, в гали церковній, 127 Парк ул. На порядку дня є важні справи. Буде звіт з організаційних зборів з Ансонії, котрі відбулися 26. лютого. Проситься всіх членів прибути на означений час і привести своїх знайомих і рідних та вписати їх у ряди У. Н. Союзу і Тов. Любов. Вповажані союзовці! У цім році є 45-літній ювилей заснования найбільшої української організації, У. Н. Союзу. Тому ми повинні подбати й придбати як дар У. Н. Союзові за кожний рік існування по одному членові, цебто 45 нових членів. Це є обовязок кожного союзовця, а У. Н. Союз виплатить за вашу щиру працю нагороду. Довгуючих проситься прибути й вирівняти свої залеглости і не наражуватися на суспензу. Берімся всі щиро до праці в организуванню нових членів! — І. Хомета, предс.; О. Ґіна, кас. Й. Децембер, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 99., відбудуться в неділю, 19. березня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членів конечно прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Члени, що довгують до відділової каси за 1938 р., повинні прийти й вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані, щоби опісля не було нарікання, бо 6 і 7 місяців довгувати не можна, бо не стає на висилку за всіх членів. — Уряд.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (58)

Як Тетан згодився вести Тарзана через небезпечний шлях до нічлігу атарців, Лявак скоро зголосив свою готовість йти з ними. Лявак, по правді сказати, закохався в Гелені. Та перший раз він довідався про те, як Гелену пірвали схоплювачі. Тепер, коли вона знов пропала, він готов був наразитись на найтяжчі муки, щоб її відшукати.

Тарзан закликав своїх нових „підданих", малп, яких він заприязнив. Вони могли добре бігати лісом, а також їхня сила могла придатись в боротьбі з атарцями. Малпи повилазили з корчів готові робити те, що Тарзан прикаже. Тетан в перший хвили дуже здивувався, а далі набрав іще більшої поваги до Тарзана, що вмів тими малпами керувати.

Тетан тепер навіть набрав надії, що їм вдасться те тяжке підприємство. Бо дорога була справді дуже тяжка. Тетан не перебільшував. Часами їм приходилось продиратись крізь великі гущі, іншим разом через стрімкі мов стіна скали. Нераз вони притулювались мов мухи до прямовисної скали. Найменше посковзнення означало певну смерть. Та вони цього не лякались.

А тимчасом атарці, що схопили Гелену, швидко гребли вниз рікою. Капітан споглядав на Гелену і радувався: „Гарну жрекиню ми привеземо додому", говорив він своїм товаришам. Товариші були тої самої думки. „А завтра ми вирушимо знов на лови. Ми мусимо схопити Тарзана за всяку ціну й виконати приречення дане королевій", говорив капітан.